

Rozner István palearktikus cincér és egzotikus bogárgyűjteményének (Coleoptera) megvásárlására a Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum számára

című pályázat teljesítéséről

A Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma döntése alapján, a 204110/00758 azonosítószámú pályázat keretében 450 000 forint vissza nem térítendő támogatást kapott Rozner István cincér és egzotikus bogárgyűjteménye megvásárlására.

A 2019. november 26-án kötött adásvételi szerződésnek (40-5/2019/PALYAZAT2019) megfelelően a gyűjteményt 2019. december 11-én elszállítottuk a Savaria Múzeumba, ahol az anyagot dr. Vig Károly szakmai felelős átvette. Az eladó részére a vételárat a múzeum átutalta.

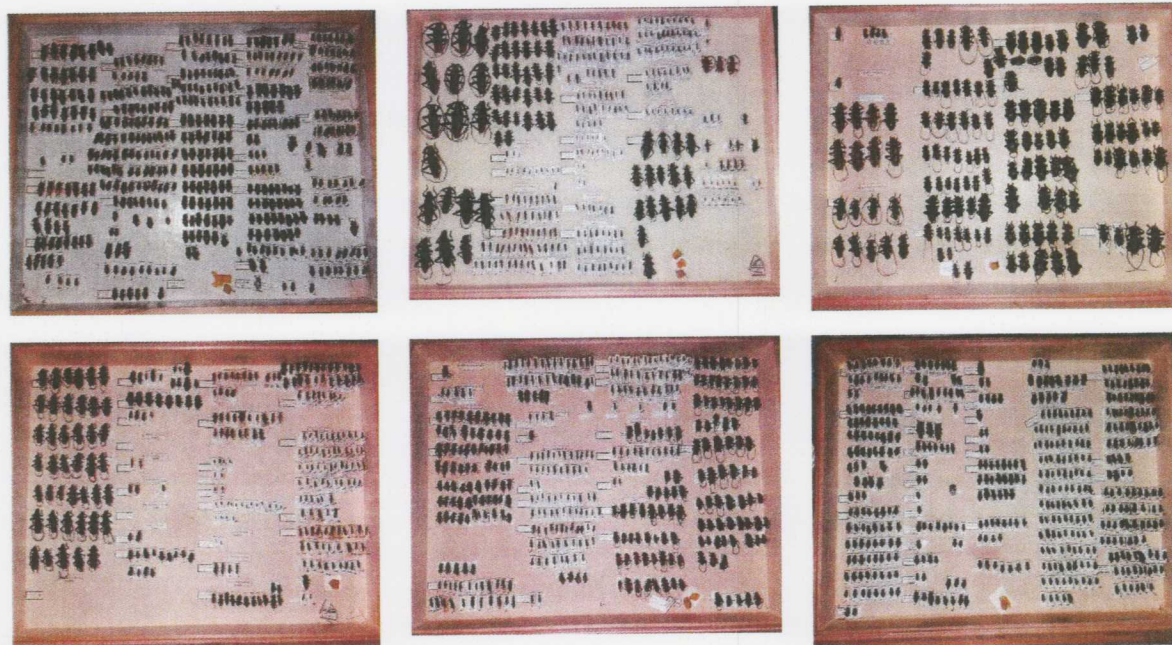
A gyűjteményt a Savaria Múzeum Természettudományi Osztálya Gyarapodási naplójába 2019.15. száma alatt nyilvántartásba vettük. A gyűjtemény biztonsági fertőtlenítését elvégeztük.

A muzeális intézmények nyilvántartási szabályzatára vonatkozó 20/2002. (X. 4.) NKÖM rendelet értelmében a rovargyűjtemény szekrénykataszteri nyilvántartású. A gyűjteményt 2020. január 10-én vettük kataszteri nyilvántartásba (1. melléklet). Az 1. táblázat ad tájékoztatást a cincérgyűjtemény összetételéről, az 1. ábra a gyűjtemény részleteit mutatja.

1. táblázat. Rozner István cincérgyűjteményének adatai

No.	Fajszám (db)	Példányszám (db)	Gyűjtési helyek
1	18	227	Magyarország, Kaukázus
2	23	544	Magyarország, Szlovákia (Felvidék)
3	20	544	Magyarország, Bulgária, Törökország
4	23	431	Magyarország, Szlovákia (Felvidék), Románia (Erdély), Spanyolország, Görögország
5	22	238	Magyarország, Szíria, Törökország
6	10	39	Magyarország, Szlovákia (Felvidék), volt Szovjetunió (Grúzia), Görögország
7	22	188	Magyarország, Románia (Erdély), Törökország
8	23	412	Magyarország, Spanyolország, Törökország, Görögország, Algéria
9	36	480	Magyarország, Törökország, Bulgária
10	36	379	Románia (Erdély), Törökország, Mongólia, Macedónia
11	16	403	Magyarország, Románia (Erdély), Spanyolország, Görögország, Szíria
12	67	470	Magyarország, Szíria, Románia (Dobrudzsa),

No.	Fajszám (db)	Példányszám (db)	Gyűjtési helyek
			Bulgária, Spanyolország
13	34	466	Magyarország, Szíria
14	26	373	Magyarország, Horvátország, Románia (Erdély), Törökország, Algéria
Σ	376	4866	

1. ábra. Rozner István megvásárolt cincérgyűjteményének részlete
(Coleoptera: Cerambycidae)

A megvásárolt gyűjtemény másik részét a palearktikus faunartartomány területén kívül honos bogárfajok példányai képezik. A gyűjtemény 1067 példányból áll. A 2. táblázat és a 2. ábra ad tájékoztatást a gyűjtemény összetételéről.

2. táblázat. Rozner István egzotikus bogárgyűjteményben szereplő példányok család szintű taxonjai, a példányszámok és a gyűjtési helyek

No.	Taxon	Példányszám (db)	Gyűjtési helyek
1	Dynastidae	52	Malaysia, Szumátra
2	Lucanidae	121	Indonézia, Új-Guinea
3	Melolonthidae, Cetoniidae	112	Gabon, Thaiföld, Kolumbia
4	Cetoniidae	145	Madagaszkár, Kamerun
5	Cetoniidae	212	Tanzánia, Madagaszkár, Kamerun
6	Cerambycidae	160	Thaiföld, Malaysia, Fülöp-szigetek

No.	Taxon	Példányszám (db)	Gyűjtési helyek
7	Scarabaeidae, Chrysomelidae	265	Tanzánia, Kongó, Madagaszkár
Σ		1067	

2. ábra. Rozner István megvásárolt egzotikus bogárgyűjteményének részlete (Coleoptera)

Bár a cincérgyűjtemény példányai azonosítottak, revíziójuk – számos új taxonómiai eredmény következtében – szükséges. A revízióra Hegyessy Gábort és Székely Kálmánt kérjük fel, akik megkezdtek az anyag vizsgálatát.

Az egzotikus bogárgyűjtemény esetében megkezdjük a példányok besorolását a múzeum törzsgyűjteményébe. Ez természetesen érinti a gyűjtemény szekrénykataszteri nyilvántartását, amelyet a változásnak megfelelően folyamatosan frissítünk.

A gyűjtemény tudományos és eszmei értéke

Rozner István cincérgyűjteménye egyike az ország jelentős magángyűjteményeinek. Taxonómiai értékén felül a kollekció tudományos jelentőségét részben az adja, hogy a gyűjtött anyag a gyűjtési területek egykori biológiai sokféleségének lenyomatát is képezi. Ezen területek gyorsan átalakuló környezeti viszonyai (szárazodás, a természetes élőhelyek beszűkülése, a mezőgazdasági művelés térhódítása, kemizálás, szennyezés, háborús cselekményekkel összefüggő élőhelypusztulás) miatt a korábban jellemző biológiai sokféleség rohamléptekben elszegényedett. Szomorú példa erre Szíria, Tunézia és több szovjet utódállam, ahol a természetes élőhelyek közel 50%-a megsemmisült az elmúlt évtizedekben. Napjainkra szinte kizárólag a múzeumi gyűjtemények reprezentálják egy-egy terület élővilágának egykori sokféleségét.

Vitán felül áll, hogy a múzeumok az egyik legfontosabb intézményei az egykori sokféleség megőrzésének és bemutatásának. Külön érdemes szólni ebből a szemszögből a gyűjteményben található nagyszámú gyalogcincérről (*Dorcadion*-fajok). A röpképtelen *Dorcadion*-fajok populációi a földrajzi izoláció következtében sajátos evolúciós utat járnak be: populációik gyors evolúciója következtében a fajképződés a szemünk előtt zajlik. Bár ez külső és belső alaktani bélyegek elemzésével kevésbé megragadható, napjaink genetikai módszerei

már megoldást kínálnak a folyamatok elemzésére. A gyűjtemény így hatalmas genetikai adatbanknak is tekinthető, amelynek kiaknázása a jövő feladata.

A gyűjtemény tudományos és eszmei értékét emeli, hogy szinte kizárólag magyar rovarász gyűjtése nyomán keletkezett, illetve, hogy az anyag a Palearktikum olyan területéről származik, ahol az instabil politikai helyzet, a háborús bizonytalanság, a háború (pl. Észak-Afrika, Szíria, szovjet utódállamok), illetve a gyűjtési tilalom (Törökország) következtében jelenleg már nem lehet gyűjteni. Mindezt tetézi, hogy a természetvédelmi előírások következtében számos fajt napjainkban már tilos begyűjteni.

Napjainkban a természettudományi múzeumok reneszánszukat élik. Hiába a világháló által kínált vizuális látványözön, a múzeumba látogatók találkozása a preparátumokkal mindig élményt jelent számukra. A hazai, különösen a nyugat-magyarországi rovarvilág igen jól reprezentált a Savaria Múzeum Természettudományi Osztálya gyűjteményében. Bár a gyűjtemény faj- és példányszáma magas, ezek a példányok zömében aprók, mikroszkópi vizsgálat nélkül nem mutatják azt a forma- és színekavalkádot, amit a trópusokon honos fajok kínálnak. A múzeumpedagógiai foglalkozásokon leszűrt tapasztalat, hogy a rovarvilágtól undorodó, vagy viszolygó résztvevők ellenérzése legyőzhető, ha első lépcsőben díszes, színes példányokat mutatunk nekik. Ez mintegy bevezető lépcsőfokként szolgál számukra, hogy érdeklődésüket a hazai fajok iránt is felkeltsük. A megvásárolt egzotikus bogárgyűjtemény kiemelkedő jelentőségét múzeumpedagógiai hasznosításának lehetősége adja.

Összességében elmondható, hogy a gyűjtemény megvásárlása révén a Savaria Múzeum rovargyűjteménye jelentős értékkel gyarapodott, amely tudományos és múzeumpedagógiai szempontból is meghatározó.

Szombathely, 2020. július 14.

SZEKRÉNYKATASZTERI NYILVÁNTARTÓ LAP

Intézmény neve:	Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum
Szervezeti egység neve:	Savaria Múzeum
A gyűjtemény nyilvántartásáért felelős muzeológus:	Dr. Vig Károly
Tárolás helye:	Savaria Múzeum, Természettudományi Osztály, Padlástéri raktár
Tárolási egység:	Rovarszekrény: 20. szám
A tárolási egység tartalma:	Coleoptera: Dynastidae, Lucanidae, Cetoniidae, Scarabaeidae, Cerambycidae, Chrysomelidae
Példányszám:	5933

Szombathely, 2020. január 10.

 Csapláros Andrea
 múzeumigazgató

A tárolási egység tartalmában bekövetkezett változások

Mennyiségi változás	Időpontja	Oka	Aláírás